

## ONDERWIJS

### PROFESSOR MILLER OVER DE OPLEIDING VAN DEN TANDARTS

Ook in het begin van deze eeuw was de studie in de tandheelkunde onderwerp van levendige discussie, waarbij soms scherpe tegenstellingen aan het licht kwamen. In het Tijdschrift van 1907 (afl. 1/2) brengt een in vroeger jaren vooraanstaande collega: C. H. Witthaus, rapport uit van de inzichten, die in dat jaar door de beroemde onderzoeker W. D. Miller tijdens een in Duitsland gehouden congres tot uiting werden gebracht.

In het onderstaande laat de Redactie gaarne het woord aan collega Witthaus.

Op de 46ste Jaarvergadering van de Central Verein Deutscher Zahnärzte te Hamburg op 9-12 Mei 1907 gehouden werd door professor W. D. Miller een lezing gehouden over:

„Wie soll sich die Ausbildung des Zahnarztes im Zukunft gestalten?“

Het kwam mij gewenscht voor de meening van den beroemden geleerde over dit actueele vraagstuk spoedig in Nederland bekend te maken, en door zijn welwillendheid ben ik in de gelegenheid gesteld, van den tekst zijner redevoering een verkort maar juist verslag te geven.

Wel bevat zijn betoog, na de uitvoerige behandeling van dit thema in het Tijdschrift voor Tandheelkunde, voor de lezers niet veel nieuwe gezichtspunten, maar zijn argumentatie stemt op verrassende wijze overeen met die van de Nederlandsche tandartsen, geuit door het Tandheelkundig Genootschap en in het bijzonder door Dr. C. van der Hoeven. En nu mogen wij wel het gewicht van Miller's autoriteit in de weegschaal leggen, een autoriteit, die door niemand van de partijen kan worden ontkend of verkleind. Wij moeten in aanmerking nemen, dat het niet alleen de juistheid van ons standpunt, maar ook de erkenning er van door de bevoegde autoriteiten is, die tot een goede regeling van de tandheelkundige opleiding in Nederland kan leiden. Wij hebben helaas geen vakgenooten onder degenen, die de wetten maken, en het tandheelkundig onderwijs zal geregeld worden door de beslissing van afgevaardigden, regeeringsbeambten, juristen, artsen, dus door leeken op tandheelkundig gebied; en op dezen zal het woord van den beroemdsten tandheelkundige van onze eeuw zijn invloed wel niet kunnen missen.

Spreker begint met op het groote belang te wijzen, dat het vraagstuk van de tandheelkundige opleiding vooral in dezen tijd heeft, een opleiding, die den tandarts de grootst mogelijke bekwaamheid in zijn vak behoort te verschaffen. Hierbij kan de voorbereidende schoolstudie buiten bespreking blijven, daar alle belangstellenden het er over eens zijn, dat deze moet

overeenstemmen met die van de andere hogere beroepen als arts, jurist, technoloog, enz.

Des te grooter verschil van meening bestaat er omtrent den graad van het medische gedeelte der tandheelkundige opleiding. De stomatologen, d.w.z. tandheelkundigen die een medisch examen hebben afgelegd, en de tandheelkunde met of zonder tandheelkundige voorbereiding uitoefenen, schijnen zich van de tandartsen hoe langer hoe meer te willen verwijderen; zij trachten een wettelijke regeling tot stand te brengen, die aan allen, die zich met de uitoefening van de tandheelkunde bezig houden, de volle medische opleiding voorschrijft. De stomatologen hebben weten te bewerken, dat op het internationaal medische congres in 1906 te Lissabon alleen artsen-tandheelkundigen werden toegelaten, met uitsluiting van het veel grooter aantal tandartsen, en hetzelfde standpunt schijnt bij het congres in 1909 te Budapest te worden ingenomen.

Het lijkt wel, zegt spreker, of er beproefd wordt, ons uit het zadel te lichten, en ons zonder meer van de rechten te berooven, die ons tot dusverre werden toegekend. Hierdoor wordt de geheele tandheelkundige stand genoodzaakt, deze kwestie ernstig te overwegen en het over gepaste tegenmaatregelen eens te worden. Wij moeten ons afvragen of wij al of niet van de toekomstige tandartsen een volledige medische opleiding behooren te verlangen, in het belang van het beroep en van het publiek.

De handelswijze van het organisatie-comitee van het 16de internationale medische congres, zegt professor Miller, lijkt mij noch wijs noch collegiaal, en in zooverre zij op advies van de stomatologen is gebaseerd, kan men aan dezen het verwijt van ondankbaarheid niet besparen. Men mag niet vergeten, dat de tandheelkundige wetenschap (die vooral in hare praktische toepassing een graad van volmaaktheid heeft bereikt, waartoe vele oudere medische speciaalvakken zich nog niet hebben opgewerkt) eene creatie van den tandarts en niet van den stomatoloog is, en dat de stomatoloog in de eerste plaats aan den tandarts dank verschuldigd is voor de kennis van de tandheelkundige praktijk, waarvan hij thans de vruchten plukt.

Men mag niet over het hoofd zien, dat overal in de wereld de tandheelkundige scholen de eischen voor toelating hebben verhoogd en de medische tandheelkundige studies onophoudelijk hebben uitgebreid. De stomatologen behoorden zich met dit heugelijke feit tevreden te stellen en met de tandartsen gezamenlijk te trachten het vak vooruit te brengen, in plaats van een politiek van uitsluiting te voeren. Zij zouden dan niet alleen de belangen der tandheelkundigen bevorderen, maar ook zelf van het samengaan profiteren.

Spreker verkondigt de volgende stellingen.

1. *De tandheelkunde bestaat niet in het belang van den tandarts maar in dat van het tandlijdende publiek, en de hoogste ontwikkeling van het*

*tandheerkundig beroep is eene zoodanige, die er naar streeft zijn „Leistungsfähigkeit“ in den dienst van het publiek het meest te bevorderen.*

*Een ieder neemt in de maatschappij eene plaats in, die overeenkomt met de waardigheid van zijn beroep en met zijn persoonlijke bekwaamheid in dat beroep.*

Het zoude, zegt spreker, een achteruitgang zijn, om van den tandarts een volle medische opleiding te eischen, om hem op een maatschappelijk niveau met den arts te brengen, wanneer hierdoor de tijd voor zijn tandheerkundige studies belangrijk verkort werd en zijn bekwaamheid in het vak er onder te lijden zou hebben. Het is niet alleen de opvoeding, die de plaats van den mensch in de maatschappij bepaalt, maar ook zijn beroep en hetgeen hij hierin presteert. Dat de erkenning van het tandheerkundig beroep bij het publiek in de laatste decennien sterk is toegenomen en nog steeds toeneemt, is algemeen en goed bekend, evengoed als dat reeds menig tandarts zich eene plaats in de maatschappij heeft verworven, die hem zelfs door artsen zal worden benijd.

*2. De meest gewenschte ontwikkeling van ons beroep is die, welke onze behandelingsmethoden tot de grootste volmaaktheid brengt en ze voor het grootst mogelijk aantal lijders toegankelijk maakt. Iedere onnoodige verlenging van den studietijd is nadeelig of voor den tandarts of voor den patiënt of voor beiden.*

Het is een feit, dat tandheerkundige operaties tijdrovend en moeilijk zijn. Eene vulling eischt dikwijls meer tijd dan de amputatie van een been of eene laparotomie, zoodat de behandeling van zieke tanden, een luxe is, die zich slechts een klein gedeelte van het menschedom kan veroorloven. Het moet een van de gewichtigste opgaven van het tandheerkundig beroep zijn, zijne diensten voor de millioenen van tandlijdende menschen toegankelijk te maken, voor wie op het oogenblik tandheerkundige hulp absoluut onbereikbaar is.

Hoe grooter de offers aan tijd en geld zijn, die de voorbereiding voor de uitoefening van het beroep eischt, des te onbereikbaarder zullen zijne diensten voor de minvermogenden worden, terwijl de oeconomische standaard van het beroep er onder moet lijden. Wij hebben niet alleen rechten, maar ook plichten, en terwijl geneeskundige hulp ook voor de armen bereikbaar is, moet het grootste deel der bevolking de ziekten der tanden verduren tot de volslagen vernietiging dezer gewichtige organen, zonder de mogelijkheid zich eenige tandheerkundige hulp te verschaffen.

Zal het daarom niet een van de hoogste wenschen van ons beroep moeten zijn, middelen te beramen en wegen te ontdekken, om onze hulp voor alle volksklassen toegankelijk te maken, en vooral voor de arme klassen, die in den strijd om het bestaan juist tengevolge van de door tandcariës veroorzaakte verwoestingen zwaar hebben te lijden?

3. *De eerste en voornaamste functie van den tandarts is het behoud der tanden, en naarmate hij hieraan met de noodige bekwaamheid en kennis zal weten te voldoen, zal hij in staat zijn, de ernstige ziekten der aangrenzende deelen te voorkomen en de gezondheid van het geheele lichaam te beschermen en te bevorderen.*

Er zijn tandartsen resp. stomatologen, die zooveel gewicht hechten aan de zuiver medische prestaties van den tandarts, dat zij aan de eenvoudige mechanische verrichtingen, als het excaveren en vullen van een carieuze holte, het reinigen van wortelkanalen enz. niet de daaraan vereischte opmerksaamheid besteden, zeer ten nadeele van hen, die zich aan hunne handen toevertrouwen. De beste tandarts is hij, die het best verstaat, gezonde tanden gezond te houden, en zieke tanden weer voor hunne functie geschikt te maken, en het is een verheven taak van de tandheelkunde, een dergelijke behandeling voor *allen* toegankelijk te maken. Hoewel ik theoretische kennis van ons vak op waarde weet te schatten, is toch mijn overtuiging, dat men er in de eerste plaats het oog op gericht moet houden om voor onze medemenschen praktisch bruikbare mannen op te leiden; daarbij rekening houdende met de sociale positie van den tandarts en met de noodzakelijkheid van een grondige wetenschappelijke studie als basis.

Nu heeft men gevraagd, waarom moet de tandarts, die toch ook een specialen tak van de geneeskunde uitoefent, een minder grondige medische opleiding genieten, dan ieder ander medische specialist.

Deze vraag is volkomen gewettigd; want die wetenschappen, welke den grondslag van alle medische kennis moeten vormen, anatomie, physiologie, pathologie enz. zijn voor den tandarts even onontbeerlijk als voor den oogarts, oorarts, enz. Ook de physica, de chemie, histologie, metallurgie, materia medica, bacteriologie, toxicologie zijn wetenschappen, waarin de tandarts zich een zekere kennis heeft eigen te maken.

Maar, zegt Miller, juist omdat de op de tandheelkunde betrekking hebbende wetenschappen zoo talrijk en uitgebreid zijn, en hij, om ze machtig te worden, een zoo groot offer aan tijd en werkkraft moet brengen, mag men niets onnoodigs of minder belangrijks van hem verlangen.

Ik zou mijn antwoord op genoemde vraag aldus willen formuleeren: Een volle medische opleiding is voor den tandarts even *onnoodig*, als voor andere specialisten, en allen zouden met eene beperking in dit opzicht gebaat zijn. De overige speciale vakken der geneeskunde zijn door de ketenen der traditie aan de volle medische opleiding vastgeklonken, maar zij zullen mettertijd ook moeten erkennen, dat eene eenigszins grondige opleiding in alle takken van de medische wetenschap, zelfs al zouden den studenten 20 semesters ter beschikking staan, onbereikbaar is, en dat het beter ware, die vakken, die hen bij de uitoefening van hun beroep bijzonder te pas komen, grondig te beheerschen, dan alle vakken oppervlakkig te kennen. Overigens bestaat de volle medische opleiding thans

reeds alleen theoretisch, in werkelijkheid bezit de arts van een en ander slechts oppervlakkige kennis.

Er is nog een andere reden, waarom de genoemde beperking van de medische studies voor den tandarts nog meer gemotiveerd is dan voor andere specialisten, en wel omdat de eerstgenoemde meer tijd voor het aanleeren van zijn speciaalvak behoeft en omdat zoovele zijner operaties van zuiver mechanischen aard zijn; een feit, dat zich niet laat ontkennen.

Spreeker somt de door de internationale federatie in 1902 te Stockholm als noodzakelijk en voldoende genoemde vakken op, en vervolgt: Met recht heeft de federatie gynaecologie, verloskunde, psychiatrie, hydrotherapie etc. weggelaten. Ook vele der noodzakelijke vakken behooren min of meer uitgebreide beperkingen te ondergaan, gelijk bijv. de anatomie, want het is niet duidelijk, welk voordeel de tandarts of zijne patiënten uit de detailstudie der anatomie bijv. van de extremiteiten kan hebben.

Omtrent dit punt heeft zich de vereeniging van docenten der tandheelkunde aan de Duitsche universiteiten aldus uitgesproken:

Het anatomisch examen behoort in hoofdzaak de grondige kennis van de kaken en van hunne omgeving te eischen; daarnaast van de anatomie van 't geheele lichaam zoveel als noodig is voor een goed begrip van de belangrijkste physiologische processen; voorts de microscopische anatomie.

Wat het physiologisch examen betreft, komt het voor den tandarts niet op de algeheele kennis van de physiologische processen aan, gelijk dit voor den arts noodzakelijk is, maar de kennis van de belangrijkste processen van stofwisseling, van ademhaling en circulatie is voldoende.

Gedurende 15 jaren, zegt Miller, ben ik bij alle voorkomende gelegenheden steeds voor den eisch van maturiteit van een Duitsch gymnasium of Oberrealschule, en een vierjaarlijksche universiteitsstudie opgekomen. Daarvan behooren twee jaren voor het aanleeren van de noodige physische, chemische en medische kennis, en twee jaren voor de speciaal tandheelkundige studies besteed te worden.

Voorloopig mogen twee jaren voor laatstgenoemd doel voldoende zijn; maar als de tandheelkunde zich in de toekomst in een gelijk tempo uitbreidt, als in de laatste jaren, dan zal de tijd komen, dat die twee jaren niet meer toereikend zullen zijn; of men zou in het tandheelkundig speciaalvak nog subvakken moeten vormen; hiermede is in de praktijk reeds een begin gemaakt, en wel zeer in het belang van onze wetenschap. Want wij moeten toegeven dat wij den grooten vooruitgang van den laatsten tijd in het kroon- en brugwerk, in de orthodontie en in de porseleinvulling hoofdzakelijk te danken hebben aan hen, die zich juist bijzonder in deze onderdeelen hebben gespecialiseerd.

Is er na zestig jaren eigenlijk wel zo heel veel veranderd?

V.